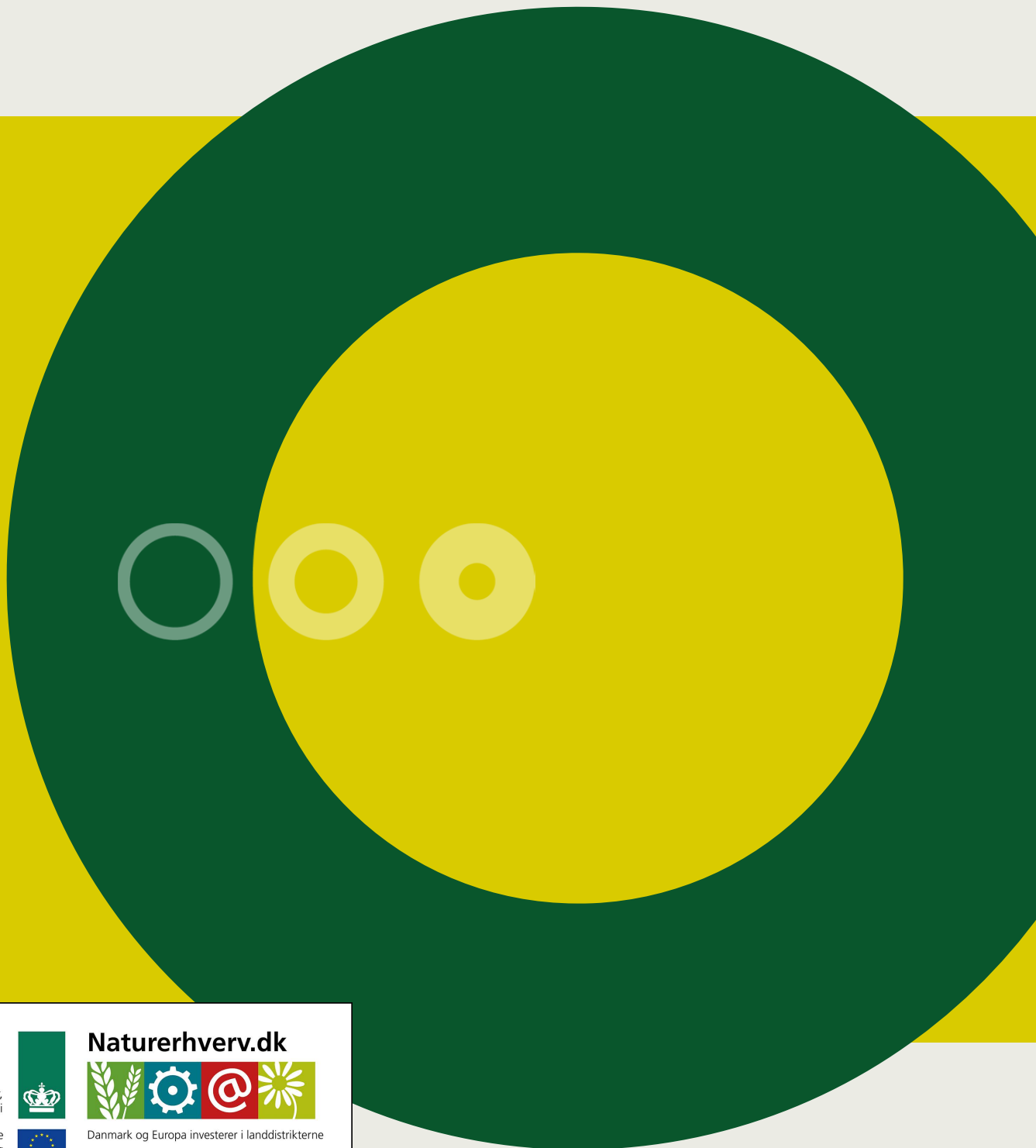

VIDENCENTRET FOR LANDBRUG

Prognose for landbrugets økonomiske resultater 2014-2016

Oktober 2014

Ministeriet for Fødevarer,
Landbrug og Fiskeri

Den Europæiske
Landbrugsfond for Udvikling
af Landdistrikterne

Naturerhverv.dk

Danmark og Europa investerer i landdistrikterne

Se 'European Agricultural Fund for Rural Development' (EAFRD)

INDHOLD	SIDE
Sammendrag	2
Resultatopgørelse	
Heltidsbedrifter	3
<i>Bedste tredjedel af heltidsbedrifterne</i>	6
Alle bedrifter	7
Følsomhedsberegninger	8
Aktiver, gæld, investeringer og likviditet	
Heltidsbedrifter	9
Alle bedrifter	10
Bilag 1 og 2: Prisforventninger, forudsætninger, datamateriale og definitioner	12-16

SAMMENDRAG

Landbrugets indkomster rammes af russisk importforbud og globale prisfald

En gennemsnitlig heltidsbedrift forventes at opnå et driftsresultat på ca. 200.000 kr. i 2014 og et nulresultat i 2015. Driftsresultatet viser resultatet før aflønning af ejerens arbejdskraft og egenkapital. Det er en nedgang fra næsten 800.000 kr. i 2012 og 731.000 kr. i 2013.

Afkast af investeret kapital falder tilsvarende fra ca. 4-6 pct. til 1-2 pct. i 2014 og 2015.

Årsagen til faldet i indkomsterne er en kombination af Ruslands stop for import af fødevarer fra EU, delvis opbremsning i efterspørgslen efter fødevarer fra Kina samt en stor produktion af fødevarer på verdensmarkedet. Denne kombination har ført til kraftigt faldende priser, ikke kun i Danmark men i en lang række lande.

Faldet i indkomsten gælder samtlige store driftsgrene, dog særligt svineproducenterne, som forventes at opleve et fald i indkomsten på næsten 1 mio. kr. fra 2013 til 2015. De ekstremt lave renter medvirker fortsat til at begrænse landbrugsvirksomhedernes finansielle omkostninger – trods højere bidragssatser og rentemarginaler.

De seneste år har der været stor spredning i indkomsterne mellem de enkelte landbrugsvirksomheder. Det vil fortsat gælde og på trods af de kraftige fald i indkomsterne, ventes den bedste tredjedel af heltidsbedrifterne at opnå et resultat før ejer aflønning mellem 0,7 og 1,0 mio. kr. pr. bedrift fra 2014 til 2016. Der er således en større gruppe landmænd, der kontinuerligt er i stand til at tjene penge til konsolidering og investeringer. Grænsen for at komme op i den bedste tredjedel ligger i 2015 på ca. ½ mio. kr. før aflønning af ejerens arbejdsindsats og egenkapital.

En del af udsvingene fra år til år skyldes værdiansættelse af besætning/beholdning. I 2014 trækker værdiforskydninger det samlede resultat ned med ca. 250.000 kr. Det vil sige, at uden denne konjunktoreffekt, ville det gennemsnitlige driftsresultat før ejer aflønning ligge på ca. 450.000 kr. i 2014. I 2015 ventes ingen konjunktoreffekt af betydning.

Kontaktperson:

Erhvervsøkonomisk chef Klaus Kaiser

T +45 8740 5175

M +45 2013 5175

E kak@vfl.dk

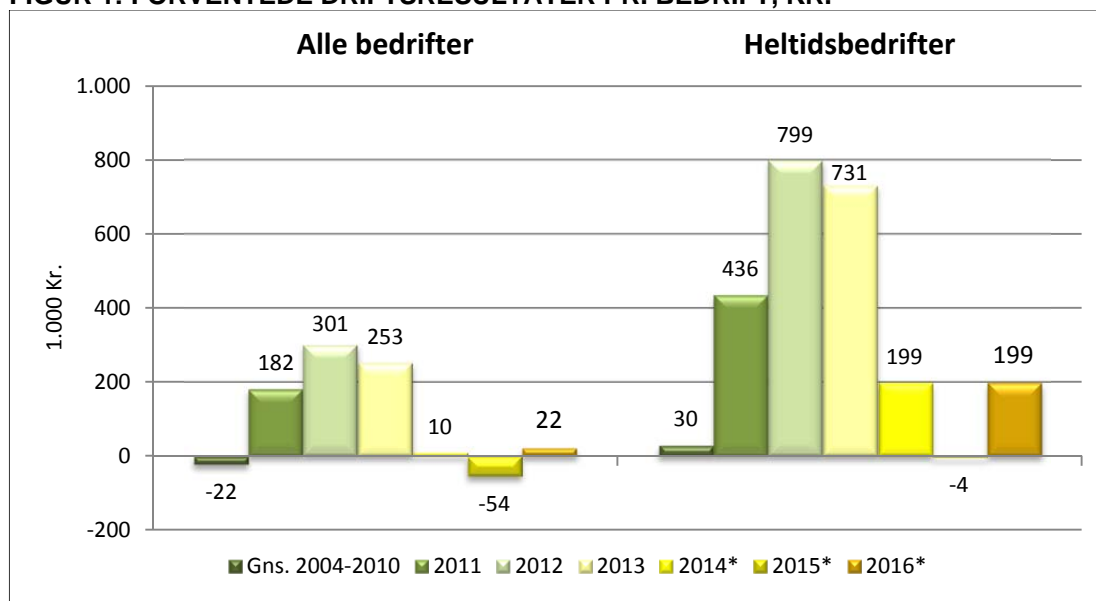
RESULTATOPGØRELSE

Heltidsbedrifter

Heltidsbedrifterne har i 2012 og 2013 været gennem en periode med gode afregningspriser og en stabil indtjening. I 2014 er billedet vendt.

Figur 1 viser det forventede driftsresultat, og resultatopgørelsens hovedposter fremgår af Tabel 1 nedenfor.

FIGUR 1: FORVENTEDE DRIFTSRESULTATER PR. BEDRIFT, KR.

* Prognose fra Videncentret for Landbrug samt Landbrug & Fødevarer.

Heltidsbedrifters gennemsnitlige driftsresultat nåede i 2013 op på 731.000 kr. pr. bedrift. Dette niveau udgør sammen med 2012 toppen i denne konjunkturfase, og herefter ventes driftsresultatet at falde ned mod ca. 200.000 i 2014 og yderligere til et nulresultat i 2015. Driftsresultatet er opgjort før aflønning af ejerens arbejdskraftindsats og før aflønning af egenkapitalen.

Det skal bemærkes, at konjunktoreffekten fra opgørelse af beholdning og besætning påvirker landbruget negativt med ca. 250.000 kr. i 2014. Eksklusiv konjunktur ville driftsresultatet således være på 450.000 kr. før ejer aflønning.

Råvaremarkederne er præget af stor politisk usikkerhed, ikke mindst Ruslands importforbud mod fødevarer fra blandt andet EU, og der hersker derfor stor usikkerhed om driftsresultatet for 2015. Det gælder selvsagt også 2016 - prognosen for dette år er primært indikativ.

Udover Ruslands importforbud påvirkes markedet aktuelt også af lavere efterspørgsel fra Kina på grund af store lagerbeholdninger samt en stor global fødevarereproduktion efter et par gode høstår og høje priser i 2012 og 2013.

Indregnes den personlige indkomst, nettorenteindtægter mv. uden for landbruget samt indtægter fra anden virksomhed – hvilket udtrykker virksomhedens samlede økonomi – opnås et positivt resultat før skat og ejer aflønning på ca. 265-470.000 kr. pr. heltidsbedrift i perioden 2014-2016.

I forhold til prognosen fra juni 2014, ventes indtjeningen i 2014 og 2015 at blive betydelig lavere. Det skyldes det generelle prisfald på landbrugets produkter, især inden for svinesektoren.

Renteforventningerne er stort set uændrede i forhold til prognosen fra juni. Landbruget nyder således fortsat godt af særdeles lave markedsrenter på baggrund af udsigten til fortsat svag europæisk vækst og lav inflation. Rentefaldet modgås dog delvist af højere bidragssatser og rentemarginaler. Det forventes, at disse omkostninger fortsat vil udgøre en stor del af finansieringsudgifterne i de kommende år.

Vedtagelsen af en reduktion af EU-støtten fra 2013 og frem til 2020 er inkluderet i prognosen. Også de seneste års forbedring af produktivitet og omkostningseffektivitet ventes at fortsætte i omtrent samme tempo.

TABEL 1: RESULTATOPGØRELSE PR. HELTIDSBEDRIFT

1.000 Kr.	Gns. 2004-2010	2011	2012	2013	2014*	2015*	2016*
<i>Produktion:</i>							
Antal, vejet	13.847	11.678	11.611	11.243	10.800	10.400	10.000
Årskøer	38	48	50	51	52	53	54
Producerede slagtesvin	1.456	1.887	1.725	1.628	1.661	1.694	1.728
Årssøer	80	91	86	87	90	92	94
Areal, ha	127	147	144	150	153	156	159
<i>Resultat:</i>							
Bruttoudbytte	3.314	5.318	6.218	6.494	5.807	5.707	6.157
Stykomkostninger	-1.513	-2.488	-3.014	-3.272	-3.049	3.041	3.189
Dækningsbidrag	1.822	2.830	3.203	3.222	2.758	2.666	2.968
Kontante kapacitetsomkostninger	-939	-1.364	-1.433	-1.550	-1.590	1.659	1.712
Afskrivninger	-396	-506	-518	-548	-555	-548	-543
Resultat af primær drift	501	960	1.252	1.124	613	459	713
Afkoblet støtte	341	379	393	404	387	383	391
Finansieringsudgifter i alt	-761	-902	-846	-796	-801	-846	-904
Driftsresultat, landbrug	30	436	799	731	199	-4	199
- heraf konjunktur		106	141	--85	-250	22	25
Personlig indtjening	177	217	230	229	235	240	246
Årets resultat før skat	209	669	1059	1000	466	266	472
<i>Likviditet:</i>							
Likviditet før investering**	163	511	718	861	796	347	529
Likviditetsoverskud/-behov**	-1.153	-468	-309	-407	-402	-451	-304
<i>Nøgletal:</i>							
Afkast af investeret kapital, pct.**	1,7	3,2	6,3	4,0	1,8	1,2	2,2

* Prognose fra Videncentret for Landbrug samt Landbrug & Fødevarer.

** Jf. definition i Bilag. Approksimation i årene 2004-2010.

Det pæne driftsresultat i 2012 og 2013 afspejler sig i et for landbruget relativt højt afkast. I prognoseperioden falder "afkast af investeret kapital" (se definition i bilag 2) dog igen til et utilfredsstillende niveau på 1-2 pct.

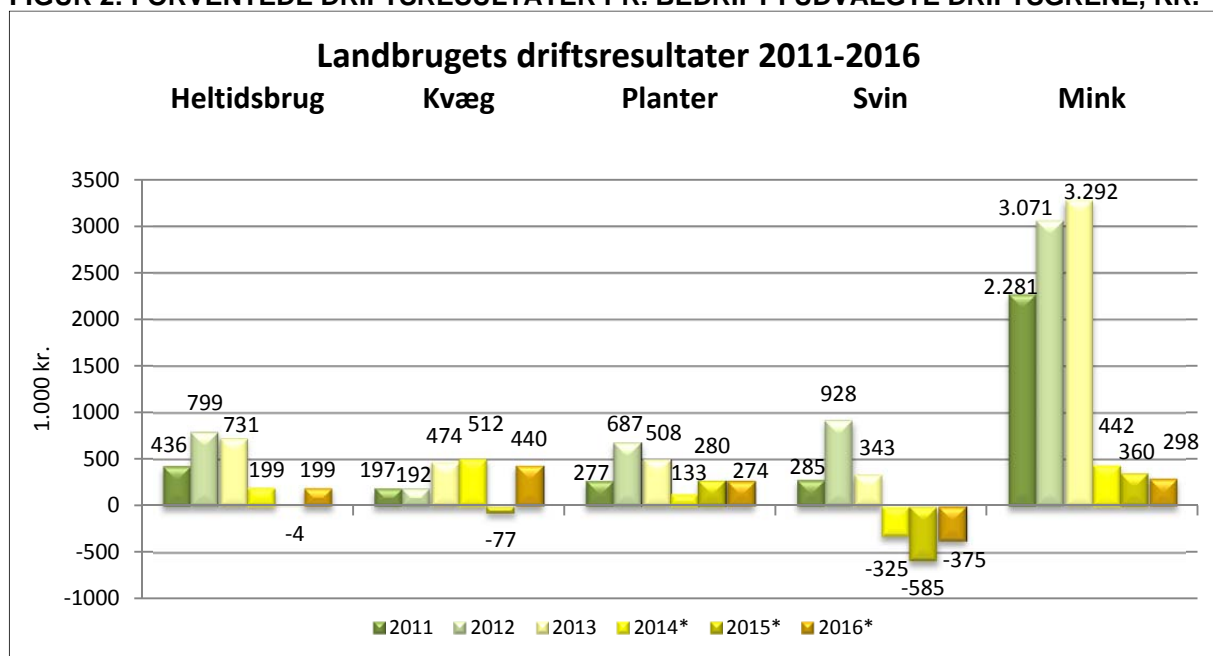
Sektorprognosen er primært et resultat af aggregerede prognoser for de enkelte driftsgrene, hvoraf de største fremgår af Tabel 2 nedenfor.

TABEL 2: DRIFTSRESULTATER FOR GENNEMSNITLIGE HELTIDSBRUG*

1.000 kr.	2010	2011	2012	2013	2014*	2015*	2016*
Svineproduktion*	32	285	928	343	-325	-585	-375
Kvægbedrifter*	-75	197	192	474	512	-77	440
Planteproduktion*	262	277	687	508	133	280	274
Mink	1.583	2.281	3.071	3.292	442	360	298
Heltidsbrug (alle)	203	436	799	731	199	-4	199
Heltidsbrug (ekskl. mink)	100	264	430	434	175	-40	174

* I driftsgrensprognoserne er der yderligere foretaget opdeling i bedriftstyper og -størrelser. Der henvises til prognoserne for driftsgrenenes resultater på Landbrugsinfo.dk/okonomianalyser.

FIGUR 2: FORVENTEDE DRIFTSRESULTATER PR. BEDRIFT I UDVALGTE DRIFTSGRENE, KR.

* Prognose fra Videncentret for Landbrug samt Landbrug & Fødevarer.

I 2012 og 2013 var indtjeningen moderat til høj i næsten alle driftsgrene. Mink-, svine- og mælkeproducenterne opnåede gennemsnitlige driftsresultater, der var relativt høje for deres respektive driftsgrene i prognoseperioden. Den gennemsnitlige mælkeproducent kunne for første gang i en længere årrække tjene tilstrækkeligt til at aflønne ejeren og en del af egenkapitalen.

Fra 2014 oplever samtlige driftsgrene en vending, og alle driftsgrenene vil opnå lavere driftsresultater i både 2014 og 2015.

Der er fortsat særdeles stor spredning i indtjeningen inden for hver driftsgren.

Bedste tredjedel af heltidsbedrifterne

Den bedste tredjedel af bedrifterne har i lighed med tidligere år udsigt til særdeles positive resultater.

En landmand tilhørende den bedst indtjenende tredjedel forventes at kunne opnå en indtjening fra landbrugsdriften på ca. 700.000 kr. til 980.000 kr. før ejer aflønning i perioden 2014-2016. Der er nogenlunde samme forskel fra gennemsnittet til dårligste tredjedel.

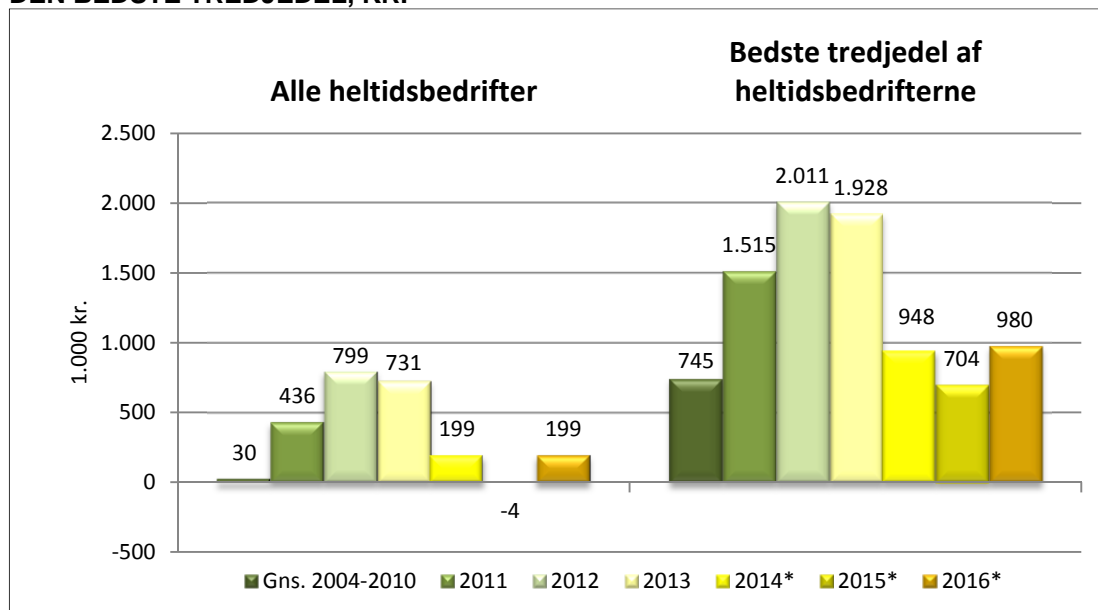
TABEL 3: DRIFTSRESULTAT FOR GENNEMSNITLIGE HELTIDSBRUG OG BEDSTE TREDJEDEL

1.000 Kr.	Gns. 2004-2010	2011	2012	2013	2014*	2015*	2016*
Gns. alle heltidsbrug	30	436	799	731	199	-4	199
Gns. bedste tredjedel af heltidsbrug**	745	1.515	2.011	1.928	948	704	980
Grænseværdi for bedste tredjedel	-	-	-	-	-	500	-

* Prognose fra Videncentret for Landbrug samt Landbrug & Fødevarer.

** Fra 2012 ændres metode fra bedste tredjedel af landbrugsvirksomhederne på tværs af driftsgrene til et vægtet gennemsnit af bedste tredjedel i fem driftstyper; hver af de fire største driftsgrene samt andre driftstyper.

For at tilhøre bedste tredjedel af alle heltidsbedrifterne, skal driftsresultatet op på 500.000 kr. i 2015. Der er dog igen forskelle inden for driftsgrene.

FIGUR 3: FORVENTEDE DRIFTSRESULTATER PR. BEDRIFT FOR ALLE HELTIDSBEDRIFTER OG DEN BEDSTE TREDJEDEL, KR.

* Prognose fra Videncentret for Landbrug samt Landbrug & Fødevarer.

Alle bedrifter

Den gennemsnitlige indkomst for alle landbrugsbedrifter lå relativt højt i 2012 og 2013. I 2014 er billedet vendt.

Tabel 4 viser resultatopgørelsens hovedposter.

TABEL 4: RESULTATOPGØRELSE PR. BEDRIFT - ALLE BEDRIFTER

1.000 Kr.	Gns. 2004-2010	2011	2012	2013	2014*	2015*	2016*
<i>Produktion:</i>							
Antal, vejet	34.995	31.202	31.324	30.392	29.800	29.200	28.700
Årskøer	15	18	19	19	19	20	20
Producerede slagtesvin	614	758	672	648	661	674	688
Årssøer	32	34	32	32	33	34	35
Areal, ha	70	82	81	82	84	85	87
<i>Resultat:</i>							
Bruttoudbytte	1.532	2.478	2.843	2.941	2.642	2.627	2.816
Stykomkostninger	-681	-1.147	-1.381	-1.504	-1.400	-1.394	-1.460
Dækningsbidrag	850	1.331	1.462	1.437	1.243	1.233	1.355
Kontante kapacitetsomkostninger	-473	-680	-704	-755	-775	-808	-834
Afskrivninger	-195	-259	-269	-284	-285	-281	-277
Resultat af primær drift	183	392	490	398	182	144	245
Afkoblet støtte	167	211	220	219	210	208	212
Finansieringsudgifter i alt	-364	-421	-408	-364	-382	-406	-434
Driftsresultat, landbrug	-22	182	301	253	10	-54	22
- heraf konjunktur		37	65	-47	-109	16	10
Personlig indtjening	312	339	358	362	371	381	390
Årets resultat før skat	263	537	685	681	441	356	439
<i>Likviditet:</i>							
Likviditet før investering**	-	285	365	422	375	197	257
Likviditetsoverskud/-behov**	-	-203	-135	-195	-211	-185	-141
<i>Nøgletal:</i>							
Afkast af investeret kapital, pct.**	0,7	0,9	2,7	2,6	1,0	0,7	1,4

* Prognose fra Videncentret for Landbrug samt Landbrug & Fødevarer.

** Jf. definition i Bilag. Approximation i årene 2004-2010.

Indregnes den personlige indkomst, nettorenteindtægter mv. uden for landbruget samt indtægter fra anden virksomhed opnås et positivt resultat før skat og ejer aflønning på ca. 355-440.000 kr. pr. bedrift i prognoseperioden.

Akkumuleres gennemsnitsbedriftenes resultat, toppede den samlede indtjening for landbrugserhvervet på ca. 11 mia. kr. i 2012. Herefter falder den samlede indkomst mod -1,6 mia. kr. i 2015. Medregnes indtjening

uden for landbruget toppede den samlede indtjening på 23,6 mia. kr. i 2012, hvorefter indkomsten forventes at falde til 10,4 mia. kr. i 2015.

TABEL 5: RESULTATOPGØRELSE PÅ SEKTORNIVEAU

Mia. kr.	Gns. 2004-2010	2011	2012	2013	2014*	2015*	2016*
Driftsresultat, landbrug	-0,6	5,7	11,1	7,7	0,3	-1,6	0,6
Årets resultat før skat	9,3	16,8	23,6	20,7	13,1	10,4	12,6

* Prognose fra Videncentret for Landbrug samt Landbrug & Fødevarer.

Følsomhedsberegninger

De senere år har markedsforholdene for landbrugsprodukter været meget svingende. Det afspejler sig i prognoserne i form af øget usikkerhed om driftsresultaterne.

I Bilag 1 gengives baggrunden for estimerne for de væsentligste priser og renter.

I tabellen nedenfor er der angivet følsomhedsberegninger for ændringer i nogle af de væsentligste priser og renter.

TABEL 6: DRIFTSRESULTATERNES FØLSOMHED PR. BEDRIFT, 2015*

1.000 Kr.	Alle bedrifter	Heltidsbedrifter
Driftsresultat – centralt skøn	-54	-4
Mælkeafregning bliver 20 øre/kg lavere	-92	-106
Mælkeafregning bliver 20 øre/kg højere	-16	98
Korn og soyapriser bliver hhv. 25 og 20 kr./hkg lavere	-24	128
Korn og soyapriser bliver hhv. 15 og 30 kr./hkg højere	-61	-51
Svinenotering bliver 1,00 kr./kg lavere**	-126	-194
Svinenotering bliver 1,00 kr./kg højere**	19	186
Renten bliver ca. 0,25 pct.point lavere***	-24	51
Renten bliver ca. 0,25 pct.point højere***	-84	-60
Pris minkskind bliver 50 kr. lavere	-79	-80
Pris minkskind bliver 50 kr. højere	-25	72

* Pris- og renteudsvingene er valgt ud fra et sandsynlighedsinterval, der ventes at opfange ca. 2/3 af prisbevægelserne. Som i det centrale skøn er pris-/renteprognosen et udtryk for den forventede gennemsnitligt handlede pris/rente, og ikke højest/lavest pris/rente.

** Der forudsættes et parallelskifte for hele rentekurven, da der indgår rentesatser med forskellige løbetider og underliggende aktiver.

Der er forskel på, hvordan og i hvilken udstrækning ændringer i priser og renter påvirker landbrugssektoren.

Landbruget som helhed er meget eksponeret over for en ændring i renterne på grund af det forholdsvis høje gældsniveau. Ændringer i renten påvirker alle bedriftstyper i samme retning. En stigning i renten på et procentpoint vil medføre et fald i driftsresultatet på ca. 200.000 kr. for heltidsbedrifter.

Ændres produktpriserne, rammer det i reglen kun en del af landbruget. Ændringer i produktpriserne kan derfor slå kraftigt igennem i den enkelte produktionsgren, men kun moderat i hele landbrugssektoren. Ændrede produktpriser kan også påvirke produktionsgrenene modsatrettet. For eksempel påvirker ændringer i kornpriser forskelligt. Ved en stigning i kornprisen tjener planteproducenterne, mens animalske producenter taber, i den udstrækning de ikke er selvforsynende med foder og såsæd.

AKTIVER, GÆLD, INVESTERINGER OG LIKVIDITET

Heltidsbedrifter

Op gennem 00'erne steg landbrugets gældsætning kraftigt. Der ses dog kun en mindre stigning i gældsprocenten, og tages der højde for strukturudviklingen med stadig større bedrifter, tyder meget nu på, at gældsætningen i erhvervet stagnerer i disse år. Det skyldes blandt andet, at indtjeningen indtil medio 2014 blev markant forbedret, og at investeringsniveauet er relativt lavt efter en længere periode med store investeringer. Endvidere er såvel ejendomspriserne som antallet af ejendomshandler faldet. Endelig omsættes der relativt flere højt belånte ejendomme, og den finansielle sektor bidrager undertiden til konsolidering ved ejerskifter. Vanskeligere adgang til kapital er fortsat medvirkende til at begrænse investeringsniveauet og aktiviteten på ejendomsmarkedet. Indkomstnedgangen fra medio 2014 vil medføre øget behov for driftskreditter. Samtidig ses dog typisk et lavere investeringsniveau samt lavere privatforbrug, skat og opsparing.

Heltidsbedrifternes gældsprocent forventes nogenlunde uændret omkring 66 pct. frem til 2016, dog er gældsprocenten ligesom "Aktiver i alt" og "Egenkapital" i Tabel 7 afhængig af aktivernes værdiansættelse, hvorom der fortsat hersker en del usikkerhed.

TABEL 7: AKTIVER, GÆLD, INVESTERINGER OG LIKVIDITET PR. HELTIDSBEDRIFT

1.000 Kr.	Gns. 2004-2010	2011	2012	2013	2014*	2015*	2016*
Fast ejendom**	17.420	22.931	22.912	23.895	24.606	25.155	25.728
Landbrugsaktiver i alt	22.070	28.066	28.411	29.612	30.239	30.764	31.326
Aktiver i alt	24.846	30.972	31.361	33.750	33.559	34.167	34.817
Realkreditlån	-10.452	-14.594	-14.741	-15.190	-15.472	15.789	16.002
Bank-/sparekasselån	-1.602	-2.526	-2.327	-2.264	-2.306	2.354	2.385
Gæld i alt	-14.478	-20.448	-20.895	-21.645	-22.046	-22.498	-22.802
Egenkapital	9.689	7.969	7.791	8.128	8.195	8.057	8.101
Investeringer i alt	-1.419	-980	-1.027	-1.268	-1.197	-798	-833
<i>Nøgletal:</i>							
Soliditetsgrad (pct.)****	38,5	25,7	24,8	24,8	24,4	23,6	23,3
Gns. gældsprocent	59,2	66,0	66,6	66,1	65,7	65,8	65,5

* Prognose fra Videncentret for Landbrug samt Landbrug & Fødevarer.

** I prognoseperioden forudsættes det, at ejendomspriserne følger den generelle inflationsudvikling.

*** Approksimation i årene 2004-2010.

**** Indtil 2009 er soliditetsgraden lig 100 minus gældsprocent. Fra 2009 er hensættelser til skat fratrukket egenkapitalen, inden der divideres med det samlede antal aktiver.

Realkreditgælden udgør ca. 71 procent af heltidsbedrifternes samlede gæld. Ca. 86 procent af den samlede gæld er med variabel rente. Dette forventes ikke at ændre sig nævneværdigt i prognoseperioden.

Investeringsomfanget har været stigende frem til 2014, og investeringer ekskl. jord ligger ca. 50.000 kr. over afskrivningerne. Investeringerne har været lave i en længere periode på grund af et højt investeringsniveau i årene op til 2008 med efterfølgende behov for konsolidering og stramme kreditvilkår. Derudover har land-

bruget oplevet en længere periode med beskeden indtjening og et fald i egenkapitalen. Dele af heltidsbrugene har oparbejdet et investeringsbehov i disse år.

Den aktuelle konjunkturedgang med faldende priser på landbrugsvarer vil afstedkomme et fald i investeringerne i 2015 og 2016. Kreditadgang og -vilkår kan i samme periode blive strammet.

Heltidsbedrifternes investeringskvote (se definition i Bilag 1) ligger fortsat betydeligt lavere end i 2004-2008, hvor den udgjorde 7,1 procent. Investeringskvoten ventes at ligge på ca. 3,5 procent i prognoseperioden. Historisk har den gennemsnitlige investeringskvote for heltidsbedrifter typisk ligget på 5-7 procent. I forhold til produktionsapparatets størrelse vil investeringsomfanget således være relativt lavt i de kommende år.

Alle bedrifter

TABEL 8: AKTIVER, GÆLD, INVESTERINGER OG LIKVIDITET PR. BEDRIFT – ALLE BEDRIFTER

1.000 Kr.	Gns. 2004-2010	2011	2012	2013	2014*	2015*	2016*
Fast ejendom**	10.168	14.335	14.279	14.908	15.262	15.545	15.839
Landbrugsaktiver i alt	12.291	16.228	16.247	17.049	17.354	17.615	17.893
Aktiver i alt	14.326	18.590	18.576	19.503	19.940	20.261	20.603
Realkreditlån	-5.447	-7.775	-7.920	-8.192	-8.346	-8.480	-8.583
Bank-/sparekasselån	-790	-1.132	-1.083	-1.045	-1.064	-1.081	-1.095
Gæld i alt	-7.423	-10.540	-10.842	-11.248	-11.459	-11.644	-11.785
Egenkapital	6.429	6.124	5.799	6.122	6.168	6.145	6.182
Investeringer i alt	-652	-489	-500	-617	-586	-382	-398
<i>Nøgletal:</i>							
Soliditetsgrad (pct.)****	44,2	32,9	31,2	31,4	30,9	30,3	30,0
Gns. gældsprocent	53,0	56,7	58,4	57,7	57,5	57,5	57,2

* Prognose fra Videncentret for Landbrug samt Landbrug & Fødevarer.

** I prognoseperioden forudsættes det, at ejendomspriserne følger den generelle inflationsudvikling.

*** Approksimation i årene 2004-2010.

**** Indtil 2009 er soliditetsgraden lig 100 minus gældsprocent. Fra 2009 er hensættelser til skat fratrukket egenkapitalen, inden der divideres med det samlede antal aktiver.

Også for alle bedrifter er der udsigt til et omtrent uændret gælds niveau i prognoseperioden, hvis den almindelige strukturudvikling tages med i betragtning. Årsagerne er de samme som anført ovenfor for heltidsbedrifter, dvs. forbedret indtjening, et lavt investeringsniveau, faldende ejendomspriser og antal handlede ejendomme samt omsætning af relativt flere højt belånte ejendomme. Vanskeligere adgang til kapital er ligeledes medvirkende til at begrænse investeringsniveau og aktiviteten på ejendomsmarkedet.

Der er udsigt til, at landbrugets gældsprocent vil ligge nogenlunde stabilt i de kommende år om kring 57-58 procent. Det skal dog nævnes, at gældsprocenten er afhængig af aktivernes værdiansættelse, hvorom der fortsat hersker en del usikkerhed.

Realkreditgælden udgør ca. 73 procent af alle bedrifternes gæld. Ca. 83 procent heraf er med variabel rente. Dette forventes ikke at ændre sig nævneværdigt i prognoseperioden.

På *sektorniveau* ventes gælden at ligge omkring 340 mia. kr. i 2014 og 2015.

TABEL 9: AKTIVER, GÆLD OG INVESTERINGER PÅ SEKTORNIVEAU

Mia. kr.	Gns. 2004-2010	2011	2012	2013	2014*	2015*	2016*
Aktiver i alt	501	580	582	593	590	588	587
Gæld i alt	-260	-329	-340	-342	-339	-338	-336
Egenkapital**	225	191	182	186	183	178	176
Investeringer i alt	-23	-15	-16	-19	-17	-11	-11

* Prognose fra Videncentret for Landbrug samt Landbrug & Fødevarer.

** Differencen mellem aktiver og hhv. gæld og egenkapital skyldes hensættelser til udskudt skat.

Investeringsomfanget er fortsat lavt, og investeringer i bygninger, maskiner, inventar mv. ventes på niveau med afskrivningerne i 2014. Det forholdsvis lave investeringsniveau skyldes, at landbruget i en længere forudgående periode har haft et højt investeringsniveau, og derfor af konsolideringsmæssige hensyn reducerer investeringerne. Derudover har landbruget oplevet en længere periode med beskeden indtjening, et fald i egenkapitalen samt kreditmæssigt stramme vilkår, der gør det vanskeligt at fremmedfinansiere investeringer. Investeringerne ventes særligt lave i 2015 og 2016 på grund af konjunkturedgangen.

Landbrugssektorens aktivmasse ventes stabiliseret i prognoseperioden omkring 590 mia. kr. Egenkapitalen ekskl. hensættelser nåede bunden på 175 mia. kr. i 2010, og ventes at ligge omkring 180 mia. kr. i prognoseperioden. Stigningen forudsætter en moderat fremgang i aktivpriserne.

Bilag 1: Prisforventninger og forudsætninger

Prognosen for 2014 bygger på forudsætningerne gengivet i Tabel 1.

Tabel 1: Prisforventninger**

	2009	2010	2011	2012	2013	2014*
<i>Bytteforhold</i>						
Hele landbruget	90	96	101	103	104	97
Mælkeproducenter	92	100	102	98	104	107
Svineproducenter	95	97	99	103	101	96
Planteproducenter	94	93	105	106	107	95
<i>Mælkeproduktion</i>						
Mælkepris (kr./kg. standard mælk)	2,10	2,37	2,64	2,54	2,85	2,93
Mælkepris (kr./kg. økologisk)	2,71	2,97	3,22	3,09	3,41	3,48
Mælkeydelse pr. ko, konv. (stigning i pct. pa.)	1,00	1,00	-1,00	1,00	3,00	3,50
Mælkeydelse pr. ko, øko. (stigning i pct. pa.)	1,00	1,00	-1,00	1,00	0,00	1,75
<i>Oksekødproduktion</i>						
Oksekød – ældre køer (281-300)	12,50	13,65	16,54	20,46	20,70	17,63
<i>Svineproduktion</i>						
Svinekød (kr./kg.)	9,33	9,83	10,68	11,85	11,94	10,87
30 kg beregnet smågris (kr./stk.)	328	337	358	394	398	373
7 kg beregnet smågris (kr./stk.)	192	203	211	232	230	219
Grise pr. årsso	27,5	28,1	28,8	29,6	30,0	30,4
<i>Planteproduktion</i>						
Foderhvede (kr./hkg.)	91	98	145	155	155	124
Foderbyg (kr./hkg.)	91	94	142	154	147	116
Foderbyg, økologisk (kr./hkg)	-	165	234	239	222	201
Maltbyg (kr./hkg.)	117	101	167	170	160	136
Raps (kr./hkg.)	222	229	331	346	323	258
Kartofler, konsum (kr./hkg.)	95	112	129	100	174	131
<i>Foder mv.</i>						
Soyaskrå (kr./hkg.)	235	230	248	274	315	295
A-bl. 16 pct., økologisk	404	249	287	319	345	312
C-bl. 30 pct., økologisk	328	352	382	397	431	401
Foderhvede (kr./hkg.)	98	105	154	172	166	134
Foderbyg (kr./hkg.)	93	103	154	171	158	131
Foderbyg, økologisk (kr./hkg)	-	200	277	270	274	216
Rapsskrå (kr./hkg.)	141	134	159	181	222	187
Gødning (indeks)	172	161	189	190	196	182
Dieselolie (øre/l)	401	507	625	676	653	638

* Prognose fra Videncentret for Landbrug samt Landbrug & Fødevarer. Prisprognosen udtrykker forventningerne til den gennemsnitligt handlede pris for alle mængder; spot, kontrakt og internt på bedrifterne.

** Priserne er plus efterbetaling og minus diverse produktionsafgifter.

Af konkurrenceretlige årsager er prisprognoserne for 2015 og 2016 udeladt. Disse indgår dog fortsat i Landskalkuler i Ø90, i Mark Online og DMS. Udvalgte abonnenter til Landbrugsinfo har dog adgang til prognosepriserne for 2015 og 2016 direkte i www.farmtal.dk.

Salgspriser

Prognosen for **svinenoteringen** udarbejdes under forudsætning af et fortsat lukket marked i Rusland for eksporten af svinekød fra EU. EU's svinekødsmarked rammes både direkte via bortfald af eksporten til Rusland og indirekte på grund af, at det generelle importforbud af fødevarer har medført, at oksekød, fjerkrækød, fisk, frugt og grønt mv., som tidligere blev eksporteret til Rusland, nu skal afsættes i EU i skarp konkurrence med svinekødet.

Herudover kan der den kommende tid forventes en skærpet konkurrence på eksportmarkederne fra amerikansk og canadisk svinekød – PEDV i USA er aftagende, og Canada søger nye markeder efter lukning af Rusland. Endelig tyder de seneste svinetællinger i EU på lidt højere antal slagtinger i EU end året før.

Kornpriserne falder støt og roligt. Årsagen er, at afgrøderne står godt i hele Europa og ikke mindst også i Rusland. Ukraine har endnu ikke haft indflydelse på forsynings sikkerheden.

Der kan forventes en mindre prisstigning i 2015, da kvaliteten af hvede i Europa er varierende, og dette kan medføre indkøb fra lande uden for Europa.

Sojaprisen er begyndt at flytte sig. Forskellen mellem den korte og lange handelstermin er skrumpet betydeligt. Det må formodes, at prisen kommer til at ligge i intervallet 280-290 kr. resten af 2014 og måske også i starten af 2015. Derefter afhænger det af sojahøsten i Sydamerika, der begynder i slutningen af februar.

Rapsprisen er under pres, og for den enkelte landmand varierer den meget alt efter, om der er tegnet kontrakter. Rapsudbytte vil komme til at ligge på middel, da mange frø er knækket på grund af, at de havde en vandprocent på 4-5. Det betyder stor frasortering og en mindre mængde til afregning.

Prisen på **mælk** i EU følger verdensmarkedet, som domineres af få store udbydere og få store importører. Det gør verdensmarkedet følsomt overfor disse aktørers ageren.

På udbudssiden er produktionen i New Zealand, Australien og Argentina primært græs-baseret, hvilket gør produktionen afhængig af vejrforholdene. I EU og USA er produktionen intensiv og følsom overfor ændringer i prisen på indkøbt foder. Efter et fald i mælkeproduktionen i starten af 2013 og fortsat stor efterspørgsel fra især Kina, steg priserne markant i løbet af 2013. De rekordhøje priser førte senere på året og i løbet af foråret til stigende produktion i især EU og New Zealand. Samtidig er den kinesiske efterspørgsel aftaget som følge af fyldte lagre. Sammen med, at EU's mælkeproduktion nu også er omfattet af det russiske importstop for fødevarer, har konsekvensen været stærkt faldende mælkepriser i andet halvår 2014.

Udviklingen i mælkeprisen de kommende et til to år er forbundet med usikkerhed. Både som følge af, at EU afvikler mælkekvoterne i 2015 og som følge af det russiske importforbud, som ingen ved, hvornår ender. Derudover er produktionen også afhængig af udviklingen i vejrforholdene, som selvsagt heller ingen kender.

På efterspørgselssiden er der, udover det russiske importforbud, også usikkerhed omkring, hvornår og med hvilken styrke Kina for alvor vender tilbage til markedet.

Købspriser

Vedr. *afgrødepriser* – se ovenfor.

Gødningspriserne er steget siden november 2013. Herfra forudsættes gødningsprisen at holde sig uændret i den nærmeste fremtid. Der er fortsat stor geopolitisk og konjunktuel usikkerhed om **energipriserne**, som også har stor indflydelse på gødningsprisen.

Vi forventer, at priserne på **bekæmpelsesmidler** vil ligge nogenlunde stabilt på 2014-niveauet i hele prognoseperioden. Priserne på **reparation og vedligeholdelse** samt **tjenesteydelser** forventes generelt at følge den almindelige pris- og lønudvikling.

Konjunktur og renter

Den globale vækst bevæger sig stadig i et lavt tempo, og væksten er i sensommeren 2014 ganske moderat med fortsat store regionale forskelle. Hovedscenariet for fremskrivningen og prognosen er en svag, men positiv vækst i den globale økonomi i hele prognoseperioden. Deflation er i stigende grad et tema i Europa.

USA's økonomi viser momentum, men ikke i lige linje. Væksten er tæt på vækstpotentialet, blandt andet på grund af massiv stimulans fra Den amerikanske centralbank (FED) i form af massive likviditetsudpumpninger og nul-renter. FED's likviditetsprogram ventes dog afsluttet i oktober 2014. Renteforhøjelser ventes fortsat tidligst i 2015 under forudsætning af, at ledigheden fortsætter med at falde, og at inflationen stiger.

I Kina styres økonomien stramt for at undgå et for hastigt fald i væksten. Væksten aftager lidt, men det forventes, at den statsstyrede økonomi fortsat kan opretholdes på et niveau svarende til 7-7,5 pct. De største risici i kinesisk økonomi er overbyggeri samt et skrøbeligt parallelt kreditmarked. Japansk økonomi oplever afmatning oven på en voldsom ekspansiv pengepolitik. Væksten forventes dog opretholdt en tid endnu.

De sydeuropæiske lande oplever større tillid, hvilket har styrket euroen og reduceret rentespændene i euroområdet. Selvom fokus på gældssituationen er reduceret, er der fortsat risiko for uro, da gældsudfordringen er uløst. Kronen har stadig status som "flugtvaluta" på grund af de favorable makroøkonomiske balancer.

Den største risiko pt. er risikoen for deflation i euroområdet, hvilket kan medføre både længere og dybere økonomisk nedgang. Den Europæiske Centralbank (ECB) udfører kraftig pengepolitisk stimulans med renter og likviditet. Også Ukraine-konflikten mellem Rusland og Vesten, islamisters fremmarch nær olierige områder i Mellemøsten og gældskrisen i Europa skaber usikkerhed og kan give større markedsudsving.

Tabellen viser, hvilke renteforudsætninger fremskrivningen og prognosen bygger på.

Tabel 2: Renter inkl. bidrag mv.

	2010	2011	2012	2013	2014*	2015*	2016*
Realkredit, fast, dkr.	5,31	5,16	4,78	5,02	4,88	4,98	5,23
Realkredit, flex, dkr.	2,59	2,41	2,11	1,83	2,01	2,24	2,44
Realkredit, flex, euro	1,87	2,21	1,95	1,67	1,88	2,11	2,31
Finanslån, valuta	4,86	5,37	5,86	5,78	5,81	5,94	6,14
Kassekredit, dkr.	6,50	7,04	7,42	7,44	7,47	7,60	7,80
Banklån, dkr	5,67	5,72	5,97	6,11	5,92	6,02	6,27

* Prognose fra Videncentret for Landbrug

Bilag 2: Datamateriale og definitioner

Datamateriale

Udarbejdelsen af prognosen sker ud fra historiske regnskabsresultater samt forventede ændringer i produktion, effektivitet, købs- og salgspriser, investeringer og finansielle forhold m.v.

Prognosen er baseret på de endelige vejede 2013 regnskabsresultater fra økonomidatabasen. Regnskabsresultaterne er repræsentative for hele landbruget, idet de er vejet op til det samlede antal landbrugsbedrifter, der var i 2013 i Danmark i henhold til Danmarks Statistisk landbrugstælling.

I de endelige vejede resultater for 2013 indgår 7529 regnskaber, der er vejet op til 30.390 landbrugsbedrifter. Af de 7.519 bedrifter, der indgår, er de 5.829 heltidsbedrifter, der er vejet op til 11.243 heltidsbedrifter.

Bedrifterne, der indgår, skal være på mindst 10 ha, eller værdien af et 'standardoutput' (omsætning) skal være på mindst 15.000 euro. Årsrapporten skal derudover indeholde privatøkonomiske data. Kun kalenderårsbedrifter indgår i 2013 resultaterne. For at være defineret som et landbrug skal mindst halvdelen af omsætningen stamme fra landbrugsproduktionen.

Indkomstprognoserne for 2014-2016 er lavet på baggrund af regnskaberne i DLBR's økonomidatabase for 2013 samt prognoser for salgs- og købspriser, hvor baggrunden for prognoserne fremgår ovenfor.

Analysen indeholder en særskilt opgørelse for heltidsbrug. Heltidsbrug står for ca. 85 pct. af den samlede landbrugsproduktion. Et heltidsbrug er defineret som et brug, hvor årets produktion kræver en arbejdsindsats, der er på mindst 1.665 normtimer.

Klassifikationen af bedriftstyper (Planteavl, kvæg, svin, pelsdyr, fjerkræ) er baseret på EU's standarder om dette. Grundprincippet er at mindst 50 % af omsætningen skal komme fra en bestemt driftsgren, for at bedriften tilhører denne driftsgren.

Definitioner

Alle bedrifter: Inkluderer alle bedrifter over 10 ha eller med et standardoutput over 15.000 euro.

Investeringskvote: Investeringer i alt divideret med aktiver i alt. Udtrykker investeringsniveauet i forhold til produktionsapparatets størrelse.

Soliditetsgrad: Egenkapital ultimo minus hensættelser til skat i procent af samlede aktiver ultimo.

Gældsprocent: Gæld (ekskl. hensættelser) i procent af samlede aktiver som gennemsnit af primo og ultimo.

Årets resultat: Driftsresultat plus nettoindtjening uden for landbruget.

Likviditet før investeringer: Årets resultat minus private udtræk minus tilbageførsel plus/minus ændring i beholdninger.

Likviditetsoverskud/-behov: Årets resultat minus private udtræk minus tilbageførsel plus/minus ændring i beholdninger minus faktiske investeringer.

Afkast af investeret kapital: (Resultat af primær drift plus EU-støtte plus anden virksomhed plus nettoforpagtning minus ejerløn) divideret med (nettorentebærende gæld plus egenkapital (investeret kapital)). Indtil juni 2013 har Afkastningsgrad og Lønningsevne været anvendt til at vise indtjeningsevnen i landbruget. Disse erstattes nu af "Afkast af investeret kapital", da dette nøgletal giver bedre overensstemmelse mellem det afkast, der måles, og den kapitalindsats, afkastet måles i forhold til. Derudover medtages kun den del af kapitalen i nævneren, som kræver et afkast – den forpligtende kapital - dvs. nettorentebærende gæld og egenkapitalen. For det tredje er der bedre sammenlignelighed over til virksomheder i andre brancher. Afkast

af investeret kapital giver således samlet set et godt billede af landbrugets evne til at forrente den indsatte kapital.

Bytteforhold

Bytteforholdet beskriver udviklingen i producenteres salgspriser i forhold til deres købspriser. Der tages udgangspunkt i gennemsnittet af de månedlige observationer i årene 2010-2012, som angives med indeks 100. En værdi over 100 betyder, at bytteforholdet er bedre end gennemsnittet af 2010-2012 og vice versa.

$$\text{Bytteforhold} = \frac{\text{Salgsprisindeks}}{\text{Købsprisindeks}}$$

Indeksene for salgs- og købspriserne er vægtede ud fra de enkelte salgsprodukters og omkostningsarters gennemsnitlige andel i årene 2010-2012 af henholdsvis den samlede omsætning og de samlede omkostninger. Der er kun medtaget indtægter og omkostninger, der er en del af resultat af primær drift plus afkoblet EU-støtte. Udviklingen i renteniveauet påvirker således ikke bytteforholdet.

VIDENCENTRET FOR LANDBRUG

Økonomi

Agro Food Park 15   T +45 8740 5000
Skejby   F +45 8740 5010
DK 8200 Århus N   vfl.dk

PARTNER I

DLBR®

DANSK
LANDBRUGSRÅDGIVNING